

มติที่ ๓ นาข้าวปลอดภัยจังหวัดอำนาจเจริญสู่เมืองธรรมเกษตร

สมัชชาสุขภาพจังหวัดอำนาจเจริญ ได้พิจารณาเอกสารหลักในประเด็นที่ ๓ : ข้าวปลอดภัยจังหวัดอำนาจเจริญสู่เมืองธรรมเกษตร

ตระหนัก ภาคเกษตรกรรมเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม และเป็นฐานรองรับระบบเศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงทางอาหารของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การทำการเกษตรแผนใหม่โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการเกษตรมาเป็นหลักในการผลิตข้าว นั้น มีอันตรายและความไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพของตัวเกษตรกรและระบบนิเวศนาข้าวซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในจังหวัดอำนาจเจริญจากการทำนาแบบการใช้สารเคมีเกษตรโดยการใช้สารเคมีแบบเข้มข้นเพื่อให้ได้ผลผลิตในปริมาณมาก แต่ทว่าตัวเกษตรกรขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการป้องกันตัวเองจากสารเคมีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตนอกเป้าหมาย เช่น กบ ปลา แมลงที่มีประโยชน์ พืชในท้องนาที่มีใช้พืชแต่เป็นพืชผักพื้นบ้านที่มีคุณค่าทางโภชนาการและสมุนไพร เป็นต้น และผลตกค้างของสารเคมีในห่วงโซ่อาหารในระบบนิเวศ ตลอดจนการตกค้างของสารเคมีในผลผลิตข้าวที่เป็นอาหารเลี้ยงประชากรในประเทศและในโลก ความปลอดภัยของข้าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการดำรงชีวิตของชุมชน อันตรายต่อสุขภาพเกษตรกรและความเจ็บป่วยเนื่องจากการใช้สารเคมีไม่ถูกวิธี การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพในแปลงนา ต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้นโดยต้องจัดซื้อสารเคมีเกษตรปริมาณมากขึ้น การขาดทุนของการทำนา สภาพความต้อยา (สารเคมี) ของโรคและแมลงที่ระบาดทำความเสียหายในนาข้าว ตลอดจนความเสื่อมโทรมของดินและน้ำในนาข้าวที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตและผลผลิตข้าวของเกษตรกร

กังวล หากไม่มีการแก้ไขปัญหาการทำนาข้าวที่ไม่ปลอดภัยซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกร ระบบนิเวศ และ ผู้บริโภคที่เป็นประชาชนในพื้นที่ จะก่อให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงด้านสุขภาพของเกษตรกร และผู้บริโภคในชุมชน รวมถึงการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำอันเป็นหัวใจของการประกอบสัมมาชีพของคนในชุมชนจะส่งผลกระทบต่อและส่งผลให้เกิดปัญหาต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ในห่วงโซ่อาหารซึ่งเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติตามมาอันจะทำให้เกิดความอ่อนแอและลดการพึ่งตนเองได้ของชุมชน

ชื่นชม การขับเคลื่อนเกษตรกรรมที่ปลอดภัยของชุมชนท้องถิ่นเครือข่ายเกษตรกรนาข้าวปลอดสารพิษ เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีการดำเนินงานในการผลิตและสร้างองค์ความรู้พื้นฐานของนาข้าวปลอดภัยในพื้นที่รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยในการทำการเกษตรที่ปลอดภัย ซึ่งเป็นการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายของเกษตรกรในการทำนาลง ตลอดจนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่สร้างความเข้มแข็งด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยส่งต่อและกระจายข้าวปลอดภัยจากแปลงผลิตจนถึงมือผู้บริโภค

รับทราบ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) เป็นเครื่องมือหนึ่งในการทำนาข้าวปลอดภัยในระดับเบื้องต้น และการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนอีกช่องทางหนึ่งในการลดการใช้สารเคมีเกษตรอย่างสิ้นเชิงในการผลิตข้าว ซึ่งทำให้เกิดสุขภาพต่อตัวเกษตรกรผู้บริโภค ระบบนิเวศ และฐานทรัพยากรท้องถิ่น

เห็นว่า การทำนาข้าวปลอดภัยในพื้นที่ของชุมชนชาวอำนาจเจริญเพื่อขับเคลื่อนสู่เมืองธรรมเกษตรมีการขับเคลื่อนภายในจังหวัดเป็นเบื้องต้นอยู่แล้วโดยการทำนาอินทรีย์และนาที่ได้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกรในพื้นที่ การผลิตข้าวเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และปราชญ์ชาวบ้าน

แต่ยังขาดการเชื่อมเป็นเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขาดการถอดบทเรียนและถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้ที่มีการพิสูจน์ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ขาดการประชาสัมพันธ์ และการบอกถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการใช้องค์ความรู้ในการผลิตข้าวปลอดภัย จึงจำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายนาข้าวปลอดภัย มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร พิสูจน์กระบวนการการผลิตข้าวด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์และถอดบทเรียนพร้อมกับสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชุมชน เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติและถ่ายทอดสู่แปลงวิถีข้าวปลอดภัยของชุมชน ตลอดจนการพัฒนาแปลงนาข้าวปลอดภัยต้นแบบในพื้นที่ การส่งเสริมตลาดสีเขียวตลาดท้องถิ่นและการผลิตการตลาดที่เป็นความร่วมมือระหว่างกลุ่มเกษตรกร-เครือข่ายผู้บริโภค (Community Supported Agriculture) การดำเนินงานขับเคลื่อนนาข้าวปลอดภัยควรเป็นการบูรณาการร่วมกันของภาคีทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วม ทั้งหน่วยงานของเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษา จังหวัด ท้องถิ่น และเอกชน และประชาชนในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร การมีสุขภาพร่างกายที่มีคุณภาพดี ชุมชนเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในการดำรงไว้ซึ่งอาชีพเกษตรกรรมของเยาวชนรุ่นใหม่ต่อไป

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. เห็นควรกับเอกสารหลักในประเด็นที่ ๓ : ข้าวปลอดภัยจังหวัดอำนาจเจริญสู่เมืองธรรมเกษตร ในการดำเนินงานด้านนาข้าวปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อความมั่นคงทางอาหารและสุขภาวะของเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

๒. เห็นชอบกับวิธีการหรือการดำเนินงานสุ่นาข้าวปลอดภัย ด้วยการตั้งศูนย์นาข้าวปลอดภัยเพื่อเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายของพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญกำหนดนโยบายนาข้าวปลอดภัยเพื่อเป็นแนวทางและหลักการในการปฏิบัติร่วมกันของเครือข่ายประสานเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้และ/หรือสมาคมเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่คัดสรรต้นแบบนาข้าวปลอดภัยในจังหวัดอำนาจเจริญสร้างวิทยากรกระบวนการในการถ่ายทอดและเติมเต็มต่อยอดศูนย์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชนสร้างเครือข่ายนาข้าวปลอดภัย แกนนำครอบครัว และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนกระตุ้นการบริโภคข้าวปลอดภัยและข้าวหลากหลายในครัวเรือนสร้างและประสานเครือข่ายการตลาดข้าวปลอดภัย ตลาดสีเขียว ข้าวสังฆกรรมและฟื้นฟูและส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่

๓. เห็นชอบให้สภากลางระดับจังหวัด และสภาเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยกำหนดแผนหรือนโยบายนาข้าวปลอดภัยแบบเกษตรกรและภาคประชาชนมีส่วนร่วมสร้างความเป็นเจ้าของนโยบายให้แก่ชาวนา ประชาสัมพันธ์โดยใช้ค่ายสื่อสาร สวท. วิทยุชุมชน และสื่อสารสนเทศต่างๆ ทำการฟื้นฟูและพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน-พันธุ์ข้าวท้องถิ่นต่อยอดศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบนาข้าวปลอดภัย และประสานงานเชื่อมต่อกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ สถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล พานิชย์จังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นต้น

๔. เห็นชอบให้สภากลาง สภาเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษา ตัวแทนเกษตรกร ภาคเอกชน และประชาชนร่วมกันผลักดันนโยบายจัดทำแผนการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการดำเนินงานนาข้าวปลอดภัยสู่เมืองธรรมเกษตร

๕. เห็นชอบให้ให้โครงการจัดตั้งวิทยาเขตอำนาจเจริญ มหาวิทยาลัยมหิดล ในส่วนของสาขาด้านการเกษตรเป็นตัวประสานและสร้างเครือข่ายนาข้าวปลอดภัย ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรสร้างองค์ความรู้และถอดบทเรียน รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนโดยการให้ความรู้ให้เกษตรกรโดยผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์ทั้งในสื่อท้องถิ่นและสื่อเครือข่ายเทคโนโลยี

สารสนเทศพร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งต้นแบบนาข้าวปลอดภัยและศูนย์การเรียนรู้นาข้าวปลอดภัยในพื้นที่เกษตรกร
ในมิติของการถ่ายทอดองค์ความรู้ การวิจัยพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เรื่องนาข้าวปลอดภัย การอบรมเชิง
ปฏิบัติการและการถ่ายทอดให้แก่ยุวเกษตรกรรุ่นใหม่